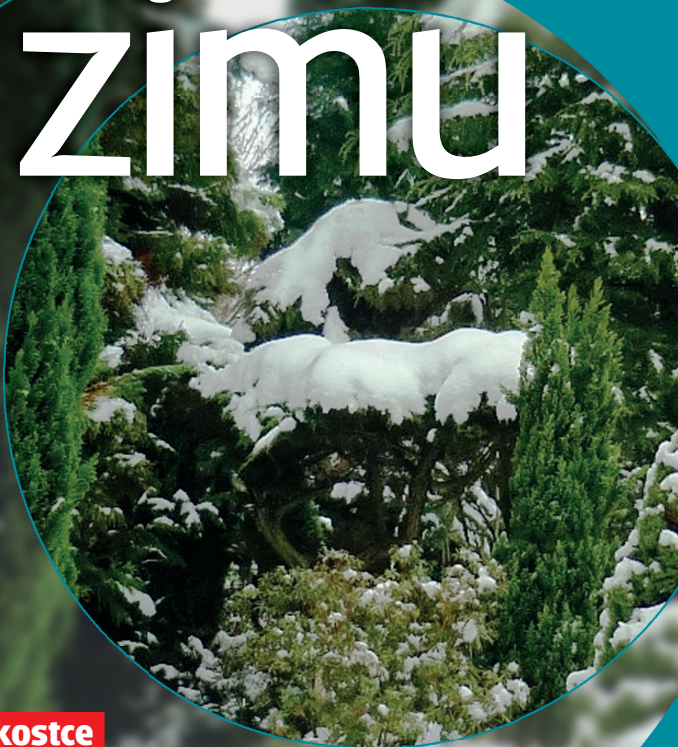

Připravujeme

zahradu na zimu

103

Petr Pasečný

- praktické rady v kostce
- co vysadit, přesadit, vysít
- které dřeviny řezat a tvarovat a jak
- jak chránit rostliny před sněhem

Připravujeme zahradu na zimu

Petr Pasečný

103

GRADA
Publishing

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Petr Pasečný
Připravujeme zahradu na zimu

Vydala Grada Publishing, a.s.,
U Průhonu 22, Praha 7,
obchod@grada.cz, www.grada.cz,
tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400
jako svou 4513. publikaci

Odpovědná redaktorka Jitka Slavíková
Sazba Artedit, spol. s r.o., Praha
Fotografie na obálce a v příloze Petr Pasečný
Počet stran 88 a 8 stran barevné přílohy
První vydání, Praha 2011
Vytiskla Tiskárna PROTISK, s.r.o. České Budějovice

© Grada Publishing, a.s., 2011
Cover Design © Grada Publishing, a. s., 2011

Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.

ISBN 978-80-247-3861-1 (tištěná verze)
ISBN 978-80-247-7709-6 (elektronická verze ve formátu PDF)

Obsah

Úvod	7
I. Podzim z hlediska fyziologie rostlin	9
II. Výsadba a přesazování dřevin	12
Přesazování velkých dřevin	15
Úspěšnost při přesazování dřevin	18
Zakládání živých plotů	19
III. Rozmnožování některých dřevin a trvalek	22
Generativní způsob množení	22
Výsev trvalek a skalniček	23
Vegetativní způsob množení	26
IV. Zazimování přenosných rostlin	30
V. Péče o cibulovité a hlíznaté rostliny	32
Přirychlování cibulovin	36
Přirychlování dřevin	37
VI. Tvarování a řez dřevin	39
Řez listnatých opadavých keřů	40
Řez listnatých stálezelených keřů	42
Řez jehličnanů	42
Řez popínavých dřevin	44
Řez živých plotů	47
VII. Zimní ochrana rostlin	51
Nejčastěji používané ochranné materiály	51
Jak chránit konkrétní rostliny	55
<i>dřeviny</i>	56
<i>trvalky</i>	59
<i>skalničky</i>	60
<i>zimovzdorné kaktusy</i>	61
<i>bambusy</i>	61
<i>vodní a bažinaté rostliny</i>	62
<i>zimní ochrana rostlin v nádobách</i>	63

VIII. Péče o trávník	65
IX. Zakládání kompostu	66
X. Ochrana proti těžkému sněhu	68
XI. Ovocné dřeviny v okrasné zahradě	72
Správná doba výsadby.....	74
Použitá literatura.....	79
Slovníček cizích slov	79
Rejstřík latinských názvů	80
Rejstřík českých názvů.....	84

PRÁČSKÁ 106, PRAHA 10, 106 00

Böhms

BOTANICKÉ ZAHRADNICTVÍ

+420 272 658 872, +420 607 872 656

Prodáváme stálezelené i opadavé listnáče, jehličnany, popínavé dřeviny včetně révy vinné, půdopokryvné, vodní a bahenní rostliny, trvalky, skalničky, ovocné stromky, drobné bobuloviny a zahrádkářské potřeby. Provádíme též sadovnickou projekci a realizaci.

Motto:

„Chceš-li být šťastný jeden den, opij se.

Chceš-li být šťastný jeden rok, ožeň se.

Chceš-li být šťastný celý život – staň se zahradníkem.“

(Čínské přísloví)

Úvod

A už se zase blíží podzim. Jelikož z vlastní zkušeností vím, že s jeho příchodem nastává pro zahrádkáře období naplněné pilnou prací a neustálým přemýšlením, aby se nezapomnělo na něco podstatného a v zimě neutrpěla zahrada nebo její část nějaké úhony, sepsal jsem tuto knížku. Shrnuje a popisuje hlavní činnosti, které nás čekají, když nastane podzim a už mohou zahrozit brzké mrazíky a my potřebujeme být včas na toto překvapení připraveni. Je to tedy jakási abeceda pro majitele zahrad, kteří chtějí mít zahrádku v pořádku, pro začínající i pro ty, kdo nemají zažité postupy a většinou zápasí s časem a na leccos pak zapomenou... Ještě bych chtěl upozornit, že vzhledem k převážnému zaměření dnešních majitelů zahrad, jsem svou pozornost a své rady zaměřil především na **zahradu okrasnou**. Na závěr knihy jsem ale přece jen připojil kapitolu věnovanou ovocným dřevinám, zejména jejich podzimní výsadbě, protože většinou i v okrasné zahradě nějaké to ovoce roste.

Ještě před zhruba 50 lety přitom převládala v českých zahradách část ovocná a zeleninová, využívaná často i k chovu domácích zvířat. Od té doby se však poměr začal silně měnit ve prospěch části okrasné. Roli tady hrají požadavky dnešní doby, věk majitelů a také umístění zahrady v regionu. Všeobecně platí, že okrasné zahrady preferují mladší lidé, a to hlavně v městském, urbanizovaném prostředí. Ale i na vesnicích pozorujeme výrazný úbytek zahrad užitkových. Jako by převládalo mínění, že zahrada má sloužit především pro relaxaci a odpočinek. A tak se tu vyskytují hlavně běžné i vzácnější okrasné, opadavé i stálezelené keře a okrasné listnaté a jehličnaté stromy. Snad nikde nechybí udržovaný trávník, který by měl tvořit asi 30–50 % plochy zahrady.

Ideální úpravu si takový zanícený pěstitel představuje tak, že mu na zahradě porostou všechny výše jmenované skupiny rostlin, samozřejmě v estetickém uspořádání a s přihlédnutím k nárokům jednotlivých druhů.

Kdybychom vysázeli všechny květiny a dřeviny do správných podmínek podle toho, jaké nároky mají na stanoviště, neměli bychom vlastně ani co dělat. Každá zahrada má však jiné klimatické i půdní podmínky, a proto se nabízí (podle našich zájmů) nekonečně možností, jak rostlinám odpovídat: podmínky vytvořit nebo vylepšit. A o tom se rovněž zmiňuji.

U rostlin uvádím nejčastěji jejich latinské názvy, protože platí mezinárodně a odpovídají současným pravidlům botanické nomenklatury, a tam, kde to situace umožňuje, i odborné názvy české.

Ing. Petr Pasečný

I. Podzim z hlediska fyziologie rostlin

Jak jistě všichni víme, zahrádkářský podzim se nedá časově pevně vymezit, protože jeho začátek záleží na mnoha okolnostech. Patří mezi ně především průběh počasí v dané lokalitě, které se může rok od roku lišit. Navíc ho značně ovlivňuje nadmořská výška, ve vyšších polohách začíná podzim dříve. Obecně však můžeme uvažovat o měsících září – říjen, při teplém podzimu rovněž o části listopadu.

V tomto období se převážná většina rostlin i dřevin chýlí ke konci vegetace. Přesto mnoho druhů ještě dokvétá, např. letničky, trvalky, řada keřů, zatímco některé druhy právě teď kvést začínají, např. skalničky, trvalky i keře. Myslím, že je na místě, abychom si nyní krátce přiblížili, co se s rostlinami s nastávajícím podzimem děje.

Rostliny ukládají látky vzniklé během vegetace **fotosyntézou** do svých zásobních orgánů.

Fotosyntéza je reakce, která probíhá pouze v zelených listech. Dochází při ní k přeměně vody a oxidu uhličitého (CO_2) za pomoci slunečního záření na jednoduchý cukr (základní stavební látka) a nepostradatelný kyslík. Z jednoduché rovnice fotosyntézy tedy vyplývá, že nebýt rostlin, nemohli bychom na zeměkouli existovat ani my, včetně celé živočišné říše.

Dřeviny mají na povrchu kmene ochrannou vrstvu – kůru. Pod ní se nachází lýková část cévního svazku, která dopravuje organické látky vzniklé při fotosyntéze v listech k ostatním částem rostliny. Pod lýkem je dělivé pletivo (*kambium*) zodpovědné za tloušťnutí kmene. Dovnitř tvoří dřevo, navenek lýko. Pod kambiem se nalézá mladé dřevo, které obsahuje vodivá pletiva (*cévy – tracheje a cévice – tracheidy*). Ta dopravují vodu a živiny od kořene až do koruny stromů (do listů). Zcela uvnitř kmene je jádro, jež zajišťuje stabilitu a pevnost stromu. Základ dřevní hmoty tvoří lignin. Tato látka umožňuje díky svým příznivým mechanickým vlastnostem, např. pevností v tahu a tlaku při vysoké pružnosti, nízké hmotnosti, dýchací schopnosti, izolační schopnosti atd., vytvořit koruny s co největší plochou pro vlastní asimilační orgány – listy.

Byliny – trvalky, skalničky, okrasné trávy apod. –, které na podzim zatahují čili nejsou stálezelené, ukládají tyto látky do podzemních orgánů, tj. kořenů, pupenů, cibulí, hlíz apod. Dřeviny (opadavé i stálezelené keře a stromy) je ukládají také do kořenů, hlavně však do kmenů, větví a pupenů, jež bývají na podzim už plně vyzrálé a jsou připraveny na jaro. Rostlinné látky zůstávají u dřevin zachovány a na jaře může další růst pokračovat na hmotě vzniklé v minulém roce. Tím se byliny zásadně liší od

dřevin. Dřeviny můžeme navíc snadno rozlišovat na stromy a keře, především podle nárůstu z vrcholových nebo bočních pupenů. U stromů dochází k nárůstu v délce hlavně vrcholovými pupeny – jsou tedy podstatně vyšší, u keřů je pak výškový růst zpomalen na úkor rozvětčování z bočních, níže postavených pupenů.

Pro podzim je tedy typické hlavně vyzrávání výhonů (dřeva včetně leto-rostů), které je často doprovázeno, zejména u některých druhů, intenzivním podzimním zabarvením listů. To se zvláště nápadně projevuje během září a října při teplém a slunném počasí neboli v období babího léta. Je-li však v tomto čase chladněji, oblačno až deštivo, je tento barevný efekt téměř mizivý. Barvy žluté, oranžové a červené až fialové obsahuje spektrum zelených listů už od jara, ale nejsou patrné, protože zelená výrazně převládá. Na podzim vlivem zkracujícího se dne se chemismus mění a zelená ustupuje teplým barvám podzimu. Protože z vlastní praxe vím, že mnoho lidí miluje teplé barvy pozdního léta, uvádím dále některé intenzivně barvící se dřeviny, které jsou vhodné do zahrad, kde mohou vytvořit velice zajímavou barevnou kulisu. Jsou to:

Žluté listnáče

Acer campestre (javor babyka)
Acer monspessulanum (javor francouzský)
Acer pensylvanicum (javor pensylvánský)
Acer platanoides (javor mlíč)
Acer pseudoplatanus (javor klen)
Betula (bříza) – všechny druhy
Carpinus betulus (habr)
Castanea sativa (kaštanovník)
Catalpa (katalpa)
Cotinus coggygria (ruj)
Koelreuteria (svitel)
Magnolia x soulangeana (šácholan Soulangeův)
Magnolia x stellata (šácholan hvězdovitý)
Morus (moruše)
Nothofagus (pabuk)
Rhamnus (řešetlák)
Robinia pseudoacacia (trnovník akát)
Sophora japonica (jerlín japonský)
Sorbus (jeřáb – některé druhy)
Tilia (lípa)
Ulmus (jilmy)